

СТАНОВИЩЕ

От проф.д.изк. Анелия Янева,

Югозападен университет „Неофит Рилски“, Институт за изследване на изкуствата-БАН

По процедура за „Доцент по пантомима“,

Област на висшето образование 8. – Изкуства, Професионално направление – 8.4.
– Театрално и филмово изкуство, Научна специалност - Театрознание и театрално изкуство: пантомима

НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“

По конкурса за „Доцент по пантомима“ има само един кандидат - гл.ас.д-р Маргарита Божилова-Андонова - дипломира се като актриса в НАТФИЗ в класа на проф. Надежда Сейкова и проф. Илия Добрев (1994), актриса в Драматичен театър „Б. Дановски“ в Перник (1994-2000), а от 2009 е хонориран преподавател по пантомима в НАТФИЗ, специалност „Театър на движението-пантомима“. След успешна защита на докторска дисертация през 2015 на тема „*Паралели между драматичния театър и театъра на движението на XXI век*“, през 2019, М. Божилова-Андонова е назначена за главен асистент.

Ще се спра на филмите и постановката, с които д-р Божилова участва в конкурса за „Доцент“.

В „Жената“, 2017 (селектиран на седем международни филмови фестивали и награден от Women’s Only Entertainment Film Festival - “Best New Media”) Маргарита Божилова е режисьор, сценарист и изпълнител на главната роля. Това е 30-т минутен филм, който работи изцяло с асоциации във взаимоотношенията жена – мъж. Така жената доброволно заглажда и прибира косата си (както и своята индивидуалност), подчинявайки я на мъжа; изсъхналото растение се стрива на билка и от него се прави освежаващ чай; човешкият дъх и „издухването“ на проблема оставя след себе си само плод – малкото костеливо орехче. Подбрани са интересни типажки – студенти от „Театър на движението“. Те представят различните лица на жената – влюбена, страдаща, усмихваща се, прегръщаща, отричаща – но всъщност това е жената, която си спомня своето минало и открива в залеза нови поводи за усмивка. Открива танца, докосването и цветовете. Така както са и билките – изсъхват, но дават ароматен чай. Маргарита Божилова-Андонова интересно борави с движенията - особено в дуетите, заснети от различни ракурси, с цвят и светлина. Филмът е с ясно четяща се философия, а като жанр е в сферата на „интимно за живота и любовта“.

„Надежда“, 2021, е документален филм за живота и творчеството на проф. Надежда Сейкова. Като режисьор Маргарита Божилова-Андонова използва интересен драматургичен ход. Появата ѝ с торта по случай 87-мия рожден ден на проф. Сейкова дава началото и докато двете подреждат свещичките, се отвързват спомените. А завършва филмът с духването на свещичките и с пожеланието на рожденичката - „да се виждаме заедно и да се радваме колкото дни са останали“. През разказите на проф. Сейкова се представя работата ѝ със студентите, как се е насочила към професията,

нейния педагогически принос, режисурата ѝ - тя е първата жена режисьор в България. Самата проф. Сейкова нарича своята режисура „педагогическа“ режисура, с основна тема „човеколюбието“. Отключват се спомените за семейството, дъщерите ѝ, театралните изяви. Спомените са „гарнирани“ със снимки от миналото, но и със сегашното пиене на кафе, с обгрижването на цветята и любимите ѝ котки, с коментари за смисъла на изкуството. Единствената жена-ректор на НАТФИЗ „Кр. Сарафов“ (1981-1987) свързва името си със „сеяч“ – който посява надежда, знание, любов. Филмът на Маргарита Божилова-Андонова е много „човешки“, с различни ракурси на творческия портрет и с ненатрапваща се режисура. Както и предишният ѝ филм, и този създава усещането за интимност и човечност, характеризиращи и проф. Надежда Сейкова, и самата Маргарита Божилова-Андонова.

„Българска мистерия“, 2019 (награден от Столична община за “Ярки постижения в областта на културата” в раздел “Фолклорни и сценични изкуства”) е танцова постановка – режисура Маргарита Божилова-Андонова, либрето проф. д-р Станислав Семерджиев. Изпълнители са студенти от „Театър на движението – пантомима“ от класа на доц. Александра Хонг. Представлението съчетава в себе си български поверия, традиции, бит и митология. От една страна е легендата за Майстора, който се опитва да построи чешма и тя все се руши, докато не зазидва в нея сянката на своята любима Елица. Много ефектно е направено зазидването - докато Елица се моли, а Майсторът строи чешмата, нейната сянка пада върху чешмата и той (без да иска) я зазидва. Паралелно действат и алегоричните образи на Ангел и Демон, на Феята на изворчето. Връзка между легендата и реалността са решените в по-битов план образи на две моми-подевки и техните момци-изгори, които „гарнират“ повествованието с комични елементи. Заплита се и любовен триъгълник между Майстора, Момата и Юнак Колю (чиято груба сила е противопоставена на знанията – на майсторлъка). Много убедително е решено общото хоро, водено от Демона, и дяволския кръг, в който се заплитат момите и момците, а след ефективна битка с геги, Майсторът е убит от Юнак Колю. Постановката умело редува реални и иреални сцени и това я прави да изглежда изцяло *мистерийна*. А финалът е графично изграден – след смъртта на Майстора, Елица се изкачва по лунната пътеки и получава от Ангела крила като алегоричен образ. Така, докато на земята остават моми, момци, изцерени болни и мъртвият Майстор, над земята бдят Ангелът (в единия горен ъгъл) и вече мъртвата Елица превърнала се в символ на Любовта (в другия), а в пропадалото под земята е Демонът – решение, което напомня средновековните гравюри с подобна тематика.

Книгата на гл.ас.д-р Маргарита Божилова-Андонова **„Тялото - паралели между драматичния театър и театъра на движението“** (София, изд. Фосфорус, 2021, 220 с.) е естествено продължение на докторската ѝ дисертация. Авторът разполага изследването си в две основни линии. От една страна е историческият прочит - тялото като сценичен инструмент в драматичния театър от Античността до ХХ век. Не са пропуснати системите на Станиславски, Щайнер, Михаил Чехов, Мейерхолд. От друга страна са анализите на детайли и взаимодействия в изкуството на пантомимата – Арто, Декру, Жан-Луи Баро, Марсел Марсо, влиянието на „великия ням“ върху театралното и кино-изкуството – Бъстър Кийтън, Чарли Чаплин. За да се стигне до театъра на движението, който въздейства посредством сетивата, импровизацията, контактната импровизация, магията на цветовете. След анализа на тялото като марионетка, като

импресия, като експресия, се стига до „културното тяло“ и „духовното тяло“ и се постигат паралели между драматичния театър и театъра на движението в наши дни.

Заклучение

Предвид художествената стойност на представените за конкурса 2 филма и 1 танцова постановка, научната стойност на книгата ѝ „Тялото - паралели между драматичния театър и театъра на движението“, дългогодишната ѝ педагогическа дейност като преподавател по дисциплините - Пантомима, Класическа пантомима, Пантомимен синтез, Основи на сценичното движение, Стил и етикет, Йога-практики, с обща годишна натовареност 540 часа и приносът ѝ, измерен в наукометрични показатели от 440 точки (при изискуеми доста по-малко), **предлагам на многууважаемото научно жури да присъди на гл.ас.д-р Маргарита Божилова-Андонова научната степен „Доцент“ по пантомима, за което аз убедено ще гласувам.**

5 ноем. 2021

Проф.д.изк. Анелия Янева